

HEMÛ BERHEMÊN DILAZAD A.R.T - 43

DILAZAD A.R.T

DENGVEDANA DERENG MAYÎ

CORDUENE 2021

DENGVEDANA DERENGMAÏ

DILAZAD A.R.T

Mêrdîn

Corduene / Îlon - 2021

Dengvedana Derengmayî
Dilazad A.R.T
Zaningeh: 61

Berpirsyarê Giştî
Dilazad A.R.T

Editor
Ridwan Xelîl

Şewirmend
Zehra Dilşa, Nûbihar Rana,

Pisporê Zanistî
Azra Zelal, Muhammed Ronî

Berg
Dilazad A.R.T

Serrastkirin
Rony Rody Roda

Çapa Dîjîtal
Corduene – Îlon - 2021

Bo Pêwendî, Pêşniyaz, Rexne û Alîkirinên We:
Tel: 0 505 235 53 24
Web: www.zaningeh.net
E-mail: dilzadart@gmail.com

Hemû mafên pirtûkê ji aliyê nivîskar û weşanxaneyê ve hatine
parastin.

JIYANNAMEYA DILAZAD A.R.T.

Berpirsyarê Giştî ê Zanîngeh Akademî

Li ser çand û hûner û wejeyê dixebitê. Nivîs û helbest û lêkolînen nivîskar di kovarên Kurdî û Tirkî de hatine weşandin. Wek di lêkolînen nivîskar di gelek malperên înternetê te hatine weşandin. Bi zimanê zikmakî re (Kurdî) zimanê Tirkî û hinekî Îngilîzî jî dizanê. Ev xebata di destê we de berhema Dilazad A.R.T ya 43ya ye.

Berhemên Kurdî

- 1- Destana Evînê, 2010
- 2- Ramanên Azad, 2010
- 3- Tûrik, 2011
- 4- Winda, 2012
- 5- Lêkolînen Kurdî I, 2013
- 6- Lêkolînen Kurdî II, 2013
- 7- Tûrikê Çîrokan, 2015
- 8- Çanda Xwarinê, 2016
- 9- Lêkolînen Kurdî III, 2017
- 10- Helbestên Binbêjingê 2017
- 11- Bexçê Çîrokan 2017
- 12- Çîrokên Şevên Direj 2017
- 13- Demsala Pîrpirînkên Azadiyê, 2017
- 14- Sînemaya Cîhanê, 2017
- 15- Sînemaya Kurdî, 2017

- 16- Kaos 2.0, 2018
- 17- Destpêk û Dîroka Sînemayê, 2018
- 18- Kurdîpedîa, 2019
- 19- Lêkolînên Folklorê I, 2019
- 20- Lêkolînên Folklorê II, 2019
- 21- Lêkolînên Folklorê III, 2020
- 22- Nawala Bêdengiye Tenê Guhdariya Bêdengiyê Dikim, 2020
- 23- Dengvedana Derengmayî, 2021

Berhemên Ku Wergerandine Kurdî

- 1- Rîsala Aboriye, 2010
- 2- Wateyên 12 Suretên Qur'an a Pîroz, 2011

Berhemên Tirkî

- 1- Nûpelda, 2001, Çapa II. 2012,
- 2- Taşa Yazı Yazmak, 2010
- 3- Kurşunlar Yürek Ağlattı, 2011
- 4- Yolcu, 2011
- 5- Şagird, 2012
- 6- Başkaldırı Şiirleri, 2012
- 7- Dijle'nin Çocukları, 2012
- 8- 35 Bomba Roboskî 2012
- 9- Dom 2017
- 10- Üçüncü Cephe, 2017
- 11- Kürt Sendromu, 2017
- 12- Komist, 2017
- 13- Şemamok Kokusu, 2017
- 14- Corduene Tabletleri, 2018
- 15- Papyrus, 2018
- 16- Karantina Günlerinde, 2020
- 17- Yeni Bir Bakış Açısı İnşa Etmek, 2020
- 18- Vahşi Toplumlar, 2021

Ev pirtûk diyariye ji bo;
Ronî, Nûbihar, Dilşa, Zelal, Nûpelda
û
Ew kesên ku dengvedana wan derengmayî

Naverok

JIYANNAMEYA DILAZAD A.R.T.....	4
ÇEND GOTINÊN TAYBET	9
DENGVEDANA DERENGMAYÎ	13
SÎNG Û BERÊ YARA GERDEN ZÊRÎN.....	18
QESÎDEYA BIHÛŞTÊ.....	22
EY XWEDA.....	26
TENÊ GUHDARIYA BÊDENGIYÊ DIKIM.....	29
TERTOQÎ.....	32
ÇÎROKEK NEJIBÎRBÛYÎ.....	36
HINGIV BI EVÎN DIBE KANIYA ŞÊRÎN	38
BES E EV XEWNÊN TARÎ	39
BERÎVANA MIN	40
BEJN Û BALA TE	41
NAMEYEK JI BO ZAROKÊN XWÎNXWARAN	42
FELSEFEYA KÛR	43
KEVOK.....	44
KU EZ VEGERIM YÊ ÇI BIGUHERÊ?	45
EY SAQÎ TU DAGIR QADEHA MIN.....	46
DEMSALA PIRPIRÎNKÊN AZADIYÊ.....	57
DESTPÊKA KAOSÊ.....	59
KAOTÎK KAOS	62

BI XATIRÊ KAOSÊ.....	64
DU ÇEM BÛN YEK... ..	66

ÇEND GOTINÊN TAYBET

Helbestvan; deng e... Dengekî ku ji dil derdikeve û bi nivîsandinê bi beden dibe. Dengekî ku xewê li zaliman diherimîne... Evîndar e... Evîndarekî ku ji bo dildara/e xwe çî bibêjê kê m dibeje...

Helbest; hest û ramanên bêdeng û bêziman e. Hawar û qîrîna bindestan û mezlûman, dev û destên bendkiriyan, evîndaran û dildaran e... serhildana li hember her curê zilm û zordariyê ye. Evîn e... evîneke bêderman e... ku dermanê wê di nav derdê wê de veşartî ye...

Armanca nivîsandina helbestê; bi awayekî kin û watedar nivîsandina raman û gotinên dirêj e. Helbest navgîneke ji bo ku peyama û hûnera nivîskar bê xuyakirin. Helbest diyarkirana raz û raman û hesta ye. Helbest mîna dûrbînê dûrahiyê nêzik dike. Ji bo dîtîna tenê çav na, hiş û dil jî pêwîst in...

Yekavakirina ziman destpêkirina kuştina ziman e. Ku ziman bû yekava dewlemendiya xwe wînda dike. Wate û kêrahiya bêjeyan bi yekavakirina ziman re qels dibe û roj bi roj dikeve bin bandora zimanê serdest.

Zimanê civakê li gor olê/dînê civakê tê xemilandin. Bêje û gotinên dînî zimanê civakê dewlemendtir dike. Tu civak di sirûştta xwe de bêdîn nabe. Her çiqas saziyên hemdem bi zagona dewletên xwe bêdîn nişan bidin jî gel di nava xwe de bi navê kevneşopî û toreya dînê xwe dide jiyandin.

Netew bi tore û kevneşopiyên xwe dijîn. Ger netewekê ji kevneşopî û toreya wî dûr bixin ew netew ê roj bi roj di nav pelên dîrokê de winda bibe. Ji ber ku toreya Sumeriyan, Urartiyan, Hitîtiyan, Fenîkiyan û Hûna winda bû ew netew jî winda bûn.

Nivîskar divê berhemên xwe li ser koka torêya xwe ava bike. Lê divê di nav newalên reş ên demên kevin de nemîne. Hunermend li ser bingehên duh roja îro ava dike.

Nivîskar û hunermend divê tenê girêdayê rastî û dadiyê bibin. Lê bele di nivîs û hûnera xwe de dikarê xewn û xeyal û ramanên xwe diyar bike. Ji tu kesî/ê û ji tu sazî re nebe tirî. Berhemên nivîskar û hunermend divê pêşî xwediye berhemê rast bike. Berhem divê bibe dengê kesê/î ku nizanin xwe bînin ziman. Helbest her çiqasî xwendevan û guhdaran hestîyar û xemgîn bike jî divê bihêvî û bextewar jî bike.

Civak divê li nivîskar û hûnermendên xwe xwedî derkevê. Ji bo ku nivîskar û hunermend mejî û ramanê gel in. Civak bi xêra wan hevî û daxwaz û armanç, êş û kamraniyan xwe tîne ziman.

Berhem bi kîjan zimanî bê nivîsandin dibe malê wî zimanî. Divê bingeheke bihêz hebe ku rojekê vegere zimanê xwe yê zikmakî. Canê nivîsê bi kîjan zimanî bê ku rojekê vegeriya eslê xwe yê xwe dê diyarkirin. Lê ji bo ku bingeh zimanê nivîsandinê tê girtin ew berhem dibê malê zimanê ku pê hatiye nivîsandin.

Ziman serbest e, azad e. Bêje, wek ku tê dil tê ziman. Ziman di axaftinê de rêbaza xwe bi awayekî sirûştî ava dike. Dema hin kes an hin sazî rêbaza li ser ziman didin an dixin pergalekê de ew tevger siruştiya ziman birîndar dike û car caran dikuje. Ji bedela zimanekî sirûştî ku zimanê zikmakî ye, zimanekî çêkirî tê meydanê. Bi vî awayî bi hebûna ziman tê leyîzandin û ziman xerab dibe. Êdî ziman dikeve bin bandora hin kesan. Zimanê wan kesan û yê civakê ji hev dûr dibe. Mafê tu kesîy an tu saziyan nîn e ku zimanê civakê li gor zanabûn û berjewendiyên xwe birêbaz bike. Her ziman di sirûştî xwe de paqij û zelal e. Divê rêziman nebe bingeha zimanê civakê. Zimanê ku tê jiyandin bingeha rêzimanê ye. Ne mecbur e ku zimanê tê axaftin li gor rêbazên rêzimanê bibin. Ku cûdatî di navbera zimanê tê axaftin û yê rêzimanê de hebin divê zimanê tê axaftin bingeh bê pêjirandin. Awarteyên dijî rêzimanê ne kêmasî ye, dewlemendî ye. Mînak zimanê Ingilîzî bêrêbaz e. Di her

mijara zimên de awarteyek heye. Lê dîsa jî ev ziman di cîhana îro de ya herî bi bandor e.

Evîn ji bo ku bibe destan divê biasteng û bizahmet bibe. Tu destan ji nav jiyânên ku di qesrên belek de hatine jiyîn derneketine. Êşa cudabûnê, koçberî, tîrsa windakirinê, şahiya bidestxistinê, kêfa serkeftinê evîn û evîndaran dike destan...

Bi sedema 43. berhema xwe û 16 salîya nîvîskarîya xwe ya Kurdî, heta îro ew kesên ku alîkarî, moral, destek û hêz dane min ez spasîyên xwe yê taybet ji wan re bire dikim. Kesên malbata min, heval û hogirên min û xwendevanên min yê hêja, spasîyen birûmet ji we re bin. Ew kesên ku ji bo çapkirin, redaktekirin, belavkirin alîkarî dane min, ez spasîyên ji dîl û can ji wan re dişînim.

DILAZAD A.R.T

25 Îlon 2021

DENGVEDANA DERENGMAYÎ¹

Ez hew dinivîsînîm
Ber ew dîroka hilweşandî û tar û mar,
Ew kivilên ku bûne hêlîna kundan,
Ew zimanê ji şîr spîtîr ji hingiv şîrîntîr
Ku bûye qedexe û hatiye jibîrkirin, çîroka xwe binivîsînê.

Ez hew deydikim
Ber ew jinên ku di temenê bûkaniyê de
Li hember hovên sedsala bîst û yekê de
Bi çekan pareziya namusa xwe dikin, biaxivin.

Êdî ez şerm dikim
Ber ew jinên ku di paşîla xwe de
Hêviyan xwedî dikin, bibêjin çîrokên xwe
Ew kaniyên ku ji sîngên wan dizin
Û ber bi azadiya mirovahiyê ve diherikin, xwe bibejin.

---

¹ Ev helbest di Kovara Nûbihar hejmara 156an de hatiye weşandin.

Êdî ez westiyam
Ber ew jinên ku bi ramûsanên xwe
Zilamên wek kevir nerm dikin
Û bi sîng û berê xwe
Ew zilamên wek qeşayê, dihelînîn,
Dengê xwe li cîhanê belav bikin.

Êdî ezê bêhna xwe berdim
Ber ew zaroyên ku li hember zordariya
Gurên har û devbixwîn
Bi keviran tekoşîna xwe nîşandidîn
Û tirsê ji xwe ditirsînîn,
Çîroka xwe vebibejin.

Êdî ez nabêjim
Ber ew erdnîgariya ku navê wê hatiye guhertin
Û bi çem û çiya û deştê xwe
Di bin piyê hovên xwînmiy de maye
Û bi gund û bajarên xwe ve hatiye bomba barankirin,
Bibejê serpehatiya xweyî têkçûyî.

Êdî ez bêdeng dibim
Ber ew zarokên dipêçekê de
Ku li benda şîr û sînga dayika xwe,
Bûkên jibîrbûyî û desthinekirî,
Xortên ku li benda ramusaneke destgirtiya xwe,
Kalê ku li benda hêviya xwe,
Pîra ku çîroka ji dîwaran re dibêjê,
Dengê xwe bilind bikin.

Bila ew bajarê ku te di hembesê xwe de veşartiyê
Ew roya ku bi tîrêjên xwe ramusanên te diyar dikê
Ew barana li ber pêyê te
Ku mîna helbesteke bêxwedî dibarê
Ew kenê te yê ji nav kaniya dizê û sînoran derbasdike,
Çîroka min ji te re bibêjê.

Ezê guhdariya te bikim
Tu hemû hevîyên xweyî ku dibin tinebûnê de çilmisîne
Û ew xewn û xeyalên te ku bi sterka hatine xemilandin,
Ew dilê te ku bi ronîye geşbûye,
Çavên te ku awirên serxwebûn û serkeftinê
Li her çar aliye cîhanê belavdike, bibêjê çîroka te.

Ber ew kesên ku azadî tahm nekiribin,
Wateya azadiyê jî teneğiştibin
Û wek koleyekî ku xwe azad dihesibînin û dijîn, çîroka
bibêjin

Ber hiş û bîr û tēgihiştina mirovên zana
Ku dinav kesên pûç û rizî û zingargirtî de diçilmisê
Û tê hilweşandin, daxwazen xwe bibêjin

Bila ew kesên xwedî nerîn û ramanên pûç
Gund û bajarên pûç
Û li benda ronîya li pişt ewran dirawestin, xeyalên xwe
bibêjin

Bila ew kesên xwedî aborî û felsefeyeke têkçûyî
Ku armanceke bilind
Ber bi bexçeyê ronahiye ve avadikin, xewna xwe bibejin

Ber bê ew kesên xwedî evîn û malbat û jiyaneke têkçûyî
Serfraziyên belengaz, hêviyên jibîrkirî
Û daxwazên bihûştê dikin, pêşeroja xwe bibejin

Ezê li bin siya darekê
Ku li serê çiyayên bilind şinhatiye rûnim
Û ezê li benda dengvedanên derengmayî bimînim.

Kurdistan, Nîsana 2021e

SÎNG Û BERÊ YARA GERDEN ZÊRÎN

Êy yara naz û narîn
Tu yî xwedan gerden zêrîn
Şev û rojên min her pîroz in
Li ser wan sîng û berên şîrîn

Ber sed milkê tirk û ereb û ecem
Qurbana yek ramusana te bin
Ax û av û zêr û zîvê wan
Qurbana sîng û berê te bin

Sed kral û şah û siltan
Her yek qurbana şopa piyê te bin
Hezar text û tac û qesr
Qurbana awirek te bin

Parîs û london û new york
Qurbana axa li ber piyê te bin
Hemeros û shakespeare û dante
Qurbana wî zimanê te bin

Li ser sînga te heft roja
Her roj heft cara biçêrim
Bi heft ava çemê bunisra xwe bişom
Lê dîsa wek te spî nabim

Dijlê û ferat in sîng û berê te
Ji wan diherikê tê
Ava jîn û jiyanê
Jê têr divexûm lê dîsa tî me

Şeva ku sîng û berê delala min
Dibe bexçê gul û rihana ji bo min
Namênê kul û derdek li min
Dibê temenek ew şew ji bo min

Sîng û berê wê esmerê
Serxweşkir im, awirên wê qeşmerê
Bi zimanê şêrin dil da ber talanê
Wê esmerê wê qeşmerê talan kirim li ser bênderê

Thama lêvê te wek sêvê gihaye
Thama sîngê te wek şaraba sala ya
Şêwqa rûyê te heyva çardeha ye
Çavête reşin wek şeva ye

Jiyan be ti re xweş e
Bê te ev dil nexweş e
Bi te re zivistan bihar e
Bê te havîn jî li min sar e

Ev çil sale ez dikim qîr û hawar
Geriyam diyar bi diyar, war bi war
Min nedît li gor dilê xwe dost û yar
Bi hêvî û xwezîya nehat bihar

Neçin ji enqere û tehran û bexda nepirsin
Herin ji amedê bipirsin
Ji mehabadê bipirsin min
Ewê ji we re bibêjin armancên min

Her cara ez te dibînim
Kul û birînê çil salî bibîrtênim
Sal bi sal xwezî bi par
Nema ew war û ew bihar

Îro ji deftera jiyanê pelekî nû divekim
Li ser bingeha têkçûyî, serfirazîyan ava dikim
Perdeyên li pêşiya ronîye radikim
Roj diçirûsê nava dilê min, hişekî nû ava dikim

Kurdistan, Nisana 2021

QESÎDEYA BIHÛŞTÊ

Çi muamaya, çi aşqe, çi belaye ey mela
Têm xepandin bi qedehek û ramûsanekê
Ev lêv, ev sîng, ev gerden çiyê ey mela
Her kes bi derd e, kes nîne şerh bikê

Ey zahid ji min neke gazinan
Şîretên te nakevin dilan
Awirên wan dilberan
Hiş nahêlin li seran

Ey mela carek were bi me re meyxanê
Tê bibînê ku her kes bi ilmê te zanê
Tu jî wek me vexwê ji wê şarabê yek tasê
Tê li xwe heram bikê rêya camî û medresê

Ey saqî bide min şaraba aşqê yek carê
Sermest bibim bi “lam û bê” ye yarê
Ji bo sîng û berê wê dilberê
Sed can didim bi yek nezerê

Ey mela li min neke waz û nasîhatê
Tu dibê heram e, ez dibê ava heyatê
Tu dibê ew yar wek agir e
Ez dibê wek hingiv û şekir e

Dêr ji bo keşa, mizgeft ji bo mela ye
Dergaha min hambêza yarê ye
Her bişkoka ku vedikim li ser pêşîre
Mîna mifteya bihuştê bi xwe ye

Milkê ereb û ecem û tirkan
Li ber fermana te bin ey dilber
Nakim şikayet ji husn û cemala te
Şanika li ser rûye te bim bes e ey dilber

Ey mela her kes bûye mûbtelayê pere
Dîn û îman maye peya li ber pere
Pere bûye bav û dê, insan nebû dilşa
Bêpere nameşê karê mela û keşa

Sed mizgeft nakê meyxaneyek
Sed waz ne bi qedehek
Bedena te “laleşa nûranî” ye
Tewaf dikim rojê carek

Ey saqî, çima nade min qedehek ji ava kewserê
Dil û hinav şewitîn bi vê keserê
Dilazad wek sîmir qaf bi qaf digerê
Çend sal in ne gihiştim mizgeftê ne jî dêrê

Kurdistan, Nîsana 2021e

EY XWEDA

Me alaya mirovahiye bilind kir
Tu nehêle ku dakevê, ey Xweda
Me kelha dadê ava kir
Tu nehêle ku hilweşê, ey Xweda
Me ji dîn û zanîne şûr û mertal çêkirin
Tu şûrên me tûj, mertalên me bihêz bike, ey Xweda
Ev xak, bi namus û rûmetê hatiye avdan
Tu bêrûmet neke, ey Xweda
Ev welat nîşana fermana Te ye
Tu bêferman nehêle, ey Xweda
Ev azadiya ku Te daye me
Da tu kes ji destê me dernexê, ey Xweda
Ev av û çem, ev çiya û zozan
Tu bê mirov nehêle, ey Xweda
Tu biparêze ey Xweda, vê jiyana azad
Ji destê dagirker, mêtînger û sîtembaran

Vê sirûştta ku tenê ji te re secde dike
Tu paqij bihêle, ey Xweda
Ji van bendeyên ku tenê ji Te re serî ditewenê re
Tu temenekî biadan bide, ey Xweda
Ey Xweda, ev xaka Kurdistan e
Warê mazlum û şehîdan e
Li ser rûye cihanê tenê kurd bê dewlet mane
Tu dewleteke serbixwe diyar bike, ey Xweda
Ev ax şûnwarê peyxemberan e, ev mirov neviyên
Selahaddîn in
Tu Qudsê nû bi destên wan azad bike, ey Xweda
Her kurdek amadeye ji bo bilindkirina alaya Te
Tu ji alaya kurdan bilind bike, ey Xweda
Ev erd, maka Cudî, Dîjle û Firat e
Ev erd kaniya kurd, siryan, ermen, ereb û farisan e

Ji vê xaka dîrokî zaye, zanist û şaristanî
Tu ji çavnebaran, ji çavbirçiyên biparêze, ey Xweda
Ev can, ev dil, ev hiş wek kaniya zelal û pak in
Tu her dem serfiraz bike, ey Xweda
Ne tirk û ereb û faris im
Ne jî dizanim farisî û erebî û tirkî
Kurdekî serbilid û merxas im
Zimanê min kurdiye, ayetek ji ayetên Te ye, ey Xweda
Dilazad im, dixwazim jiyanek azad û bextewar
Tu me bê azadî nehêle, ey Xweda

TENÊ GUHDARIYA BÊDENGİYÊ DIKIM²

Tenê guhdariya bêdengiyê dikim
Lê di bêdengiyê de çiqas qîr û hawaran dibihîzîm
Kes pê nizanê.

Behna bajarekî ji ber teqîna maye tê behvila min
Rê û şopên piyên min dinav li xwegerîneke gûmanwarî
de ye
Dîsa jî di hembêza xwe de hêviyên ber bi serkeftinê
dimeyênim.

Bi tev hebûna xwe, êş û xemgîniyan li paş xwe dihêlim û
ber bi roniyê ve dimeşim
Dimeşim, tevna jiyanê dihûnenim ji bermayînên bêjîngê
Di tenûra serfiraziyê de dipejin armancên min
Bi destên qirêj tene hilweşandin ew şûnwarên bi destê
terikî avakirî,
Ez ji bo avakirinê, ji bo armancan dimeşim, diçim.

---

² Ev helbest di kovara Nûbiharê de di hejmarê 150î de hatiye weşandin.

Di awirvedanê rojê nixûmandî de
Ber bi behna bihareke derengmayîn de diçim
Tîrojên ku bedenên zingargirtî ji şevên şikestî rizgardike
Li ber kenê kulîlkên rûgeş
Dîlana çirçirken nûgihaştî
Temaşageha dilê min ê azad ronî dike.

Ewqas dûr nemeyzêne
Di kurahiya dîtinên te de bajarên hilweşandî
Dîrokên talankirî
Mirovên li ber sêdarê dikenin hene.

Di reşahiya şevê de ew çavên te dibûn çira
Ez li ber şopa şewqa te digeriyam.

Ew awirên te ji ber çend fermanan filitîne
Wek tîreke serseri û bê armanç dinava dilê min de kon
vedaye

Tu çûyi lê behna te belavbûye li vî bajarî
Bê te tenetî wek baraneke şapeyî dibarê li ser serê min
Lehî serûbin dike xeyalên min
Bitenê, tî, birçî û behnteng im
Dema tu ji vî bajarî çûyî

Di şevbûherkên ji zivistanê mayî
Xewn û xeyalên Dilazad wek çîrokek nîvrê mayî
Li benda biharê me, li hêviya dawiya çîrokê me
Min nizanîbû bihar jî tu yî
Dawiya çîroka min jî tu yî

Batman, Tirmeh 2019

TERTOQÎ³

Kaos rût e, bibîne
Li rewşa xwe meyzêne
Çawa jiyaneke tertôqî⁴ dijî
Li her tiştî diterpilê û tu dikevê
Dikevê binpiya, bin zemînê, binê dojehê
Pora te spî bûye,
Çermê te reş
Ev çend sale ku te nanê tenûrê nexwariye gelo?
Ev tev kaos te diçilmisênê
An rastiyên jiyana ku nehatiye jiyîn

Ez deqerû me
Bêperde dibejim rastiyê
Bêparzûn direşênim azadiye
Hetîketî nîne ji bo dîna
Ji min re behna sîr û pîvazê wek misk û enberê ye
Ev civakên nexweş
Ev kesayetiyan nexweş
Ji kaosê dizin, ji kaosê diwelidin
Ji can û bedenê xwîn û avik diherikê
Ey mirovên pozbilind
Ji bîr neke ku tu ji dilopek avikî

---

³ Ev helbest di kovara Nûbiharê de di hejmara 145an de hatiye weşandin.

⁴ Tertôqî: Tê wateya tiştê netekûzkirî, nesazkirî, ne tam, nîvrê.

Bêne bîra xwe
Wan laşên li kolanan bêxwedî mayî
Laşên tazî
Ku kuçikan ji goştê van têr dixwar
Pîsîkan ji xwîna wan divexwart
Û hestû li erdê diman
Lê nedihîştin ku zar li ser dayika xwe bigirî
Dayika xwe veşêrê nav axê

Dîsa bènê bîra xwe
Ji bo behnpênekevê bê çawa dayika zarokên xwe
Di cemedankan de dihilandin
Lê nedihîştin ku dayik zarê xwe veşêrê nav axê

Şiyar bibe
Deyl li dora xwe bike
Sterka azadiye geş bike
Ji bédengîya te diranê min diarê

De bixwûn
Bixwûn heta zike we bibe bermîl
Bixwûn heta hûn bibaecin, heta hûn bifetisin
Hemû xwarinên xweş bixwûn
Bixwûn, jehrê bixwûn, ziqûmê bixwûn
Heta hûn dikarin bixwûn
Cîranên we berbê ji bîrçîbûna bimirê
Ji wer xem nîne
Hûn bixwûn

Dagirin wan kîsa
Wan telîsa
Wan çiwala
Heta hûn dikarin dagirin
Bidewsênin, bizepirênin
Heta çavên we têr bibin
Cîranê we berbê xîzan be
Hûn pera bidin hev
Heta hûn bi wan bicehemîn

Hûn pirtûkên pîroz bînpê dîkin
Gotinên Xweda bînpê dîkin
Parezgehên dînî dihilweşînin
Natirsin ji Xwedê
Li ser navê Xwedê, mala Xwedê xeradîkin
Û hûn dibejin em rizgarger in
Em bendeyên Xweda yên rastî ne
Em hevalbendê Xweda ne
Em li ser rêça Xweda ne
Xweda em ji bo ku we rizgar bikin şiyandiye
Li ser navê Xweda derûyan dîkin

Nexape ha, nexape ti carî
Ew dijminên Xweda yên eşkere ne
Wan nas bike
Xwe biparezê ji wan mêjiyên qirej

Adar 2018, Êlîh

ÇÎROKEK NEJIBÎRBÛYÎ

Dayê, jiyana te bi kul û xema xemilandiye
Ev çiya û ev deşt li ber şopa pîye te ma ne
Di sîtila te de hêvîyên jiyane hatine dotin
Ji xeftanê te qozeqeran ava dikim
Tu bûye bêrivana kerîye pez, bûye strana dengbêja
Di bilûra şivanan de awaza te
Di dergûşa nûxuriye malê de lorîna te dengvedide
Daye, tu mîna welatê min î
Çavên te çem û rûbar û asîmanên axa pîroz
Di ramusanên te de hêvîya zarokên bindest heye
Navê te çîrokek nejbîr bûye di mêjiyê min de
Dixwenim, dinîvîsenim te
Te, ji zarokên dipêçêkê de rê dibejim

Çendî ku bi salane di zîndanê kor de dijîm
Dema ku bayê felekê
Bêhnekê ji axa ku te pêlêkiriye biber min ve dişiyênê
Ez serxweş dibim dînav çar diwaran de
Çar dîwar bi gûl û kûlîlkan dibe bihar li min
Dema ku ez dibe welat tu tê bîra min daye
Dema ku ez dibe dayê welat tê bîra min
Hêvîyên ku bi azadiyê hatine meyandin
Behna nanê tenûra te difûrê li ser sînoran
Sînor parçe parçe dibin, dîwarên zîndanê parçe parçe
Ronahiyek diçirûse dilê min, dilê min şa dibe
Ji bîr nabe, ji bîr nakim, nadim ji bîr kirin
Ev ax bi ber e, dendikê ku tê de hatine çandin
Yek bi hezarî dide, hezar bi milyonan
Ê dî netirse daye, ez natirsim
Ew azadiya ku me çandiye emê biçinin
Di bin siya alayên kamraniye de.

HINGIV BI EVÎN DIBE KANIYA ŞÊRÎN

Evîn
Karekî giran e
Karê mêran e
Ji nexweşan re derman
Ji rehetan re jan
Bi evîn dijîn mirov
Bi evîn ronî didin stêr
Bi evîn dizivirin cîhan û heyv û roj
Û dendikê atomê
Bi evîn diherike
Şîrê zaroka nûçêbûyî
Hingiv bi evîn dibe kaniya şîrîn
Hemû hebûn
Bi evîn dikevin zîkrê
Kulîlk bi evîn vedibin
Baz bi evîn difirin
Bi agirê evînê ye
Nimêj û sema
Semah û govend

BES E EV XEWNÊN TARÎ

Ey şeva ku bi hêstiran tê meyandin
Bes e ev xewnên tarî
Ey roja ku perdan li ser birînê me hiltînê
Carek dî me veşêre di pêşîra xwe de
Ey bayê felekê dengê min bigihîne
Gund û bajar û newal û deştê me
Rûkê mirovên di xew de maç bike
Hembêz bike xort û kal û zarên li benda min
De were ey azadiya ku ji bo te
Bi hezaran can bûne feda
De were ey serfiraziya ku roj bi roj
Di dilê min de teng dibe
Ey guhdarê dilşewatiya min
Çûkan nûçeyên birînxedar anîne guhên min
Mîna şêr ketime qafesên zingargirtî
Dest û bazên kelepçekirî ranabin ji bo rizgariyê
Hatiye tewandin stûyê min
Ne ji birînên gûle û bombeyan
Ji xayîntiya heval û hogiran e

BERÎVANA MIN

Heylê lê lê.....
Pezême bê bêrî maye heylê lê.....
Heyfa bêrîvana min ku îro ketiye deste biyanîyan
Bexik û kehrik bê şîr mane
Di gûhanê mîh û bizina de şîr nemane
Şev û roj bi bilûrê dilorînim
Lê îro çiya bê bilûr mane
Ez bê bêrîvan mame heylê lê.....
Ax bêrîvanê, dermane kul û derda ye
Ax bêrîvanê, dew di meşka min de nema ye
Tû dizanê dile min li ser te heye
Ji bo te bû ewqas kişandina jan û êşa ye
Lê îro ez bûme xerîbê bêrîvana xwe ye
Lawike biyan çi zanê qîmete çaven rêşî belek
Çi zanê tahma levên hingivkirî
Çi zanê qîmete wan destê ji şîr sipîtîrî
Heyfe ku keçemêr dikeve deste nezanaye
Heyfe ku durr û mircan
Dikevê nav hesine zingargirtîye
Ku hêyva çardeha bikevê paşila tarîtiyê
De heylê .. Lê..... Bêrîvana min lê...

21.05.2005

BEJN Û BALA TE

Te yê kirasê xwe li xwebikê
Bejna xwe bi durr û mercana bi xemilênê
Porîka xwe bi şehê zîv bişkinê
Kembera zêrîn li bejna xwe bipêçînê
Gerdenîya Merdînê li gerdena xwe ve bikê
Wan çavên xweyî belek bi kilbikê
Hedî hedî te yê xwe berdê serê kanîyê
Tû ye cêrê xwe ji ava spî dagirê
Ger ez dereng bimînim tê li benda min bisekinê
Çaven xwe li min bigerînê
Ezê ji nav mala derkevim
Berê xwe bidim zozanê gundê me
Tû şerm nekê, li min meyzebike
Da carekê bi çavê rojê bibînim bejn û bala te
Da bibînim van çavên te yî mêrkuj.

04.01.2008

NAMEYEK JI BO ZAROKÊN XWÎNXWARAN

Ev name ji zarokên, xwînxwaran re ye
Dema bavên we
Bomba bi ser serê me de dibarandin
Di nav lîvînên germ de hûn bi çîrokên bextewar radiketin
Gelo we ji wa nepirsiye
Bê çi dikin, bê çend zarokên mîna we kuştine
Mala çend zarokan xerakirine
Çend zarokên wek we sêwî hiştine.

Ey zarokên zalimê xwinmij
Hûn bi listokan mezin dibin
Hûn bi xeyalê bûk û zavatiye mezin dibin
Em bi xeyalê mirineke birûmet

Hûn bavên xwe bi ramusanan bi rê dikin
Em bê dê û bav in
Ew bavên we, kuştin dê û bavên me
Em sax di zindanan de dirizin
Hûn dibistanan de dad û azadiyê dixwînin
Em hejmara tekçûyîna xwe

FELSEFEYA KÛR

Li ser bingehên rizî şîroveyên nû na be
Li ser cilên pînekirî pîne na be

Li ser ramanên teng felsefa kûr ava na be
Ji hişê tevgirtî rêber derna ye

Aqil di ser aqil re heye, ji bo vêna aqil divê
Li kesê çav miçkirî re ronî nadvê

Aqil taca zêrînê, lê li serê her kesî nîne
Kesê li pey rastiye her dem tî ne

03.01.2010

KEVOK

Kevok, kevoka min
Li benda min be
Neçe welatê xerîbiyê
Bi çavên girî xatir ji min nexwaze
Ez nabejim ‘oxir be’ nikarim bêjim

Bimêne kevoka min
Her çiqas ziwa bê axa min
Her çiqas reş bûbe asîmanê min
Û hişk bûbe darên ku bi destê te hatine çandin
Dilekî min heye paqij
Dilekî ku nehatiye dagirkirin
Firîna li çiyayên min ê azad
Xweştire ji qafesên zêrîn

Kevok, kevoka min
Xerîbi kor e, xerîbî zor zahmet e
Buxçika xwe deyne
Bejna xwe bi xemlîne bi kiras û xeftanan
Bi gerdeniya bûkanî gerdena xwe biparêze
Kevok, kevoka min
Neçe, min bê xwe nehêle

KU EZ VEGERIM YÊ ÇI BIGUHERÊ?

Tu dibêje ‘ku ez vegerim yê çi biguherê?’

Tu were yê baran bibare

Ku baran barî yê bihar bê

Piştî biharê yê azad bibê welatê min

Tu were zîndana diyarbekir

Bibê bexçê gul û kulîlkan

Ne hewara şkenceyan

Yê dengê stranên evîni bilind bibin

EY SAQÎ TU DAGIR QADEHA MIN

Slavên germ ji tere ey saqî
Ne bi dilêkî bi sed dilî merhaba
Merhaba ji civata meyxanê re
Ji dost û heval û hogira re

Ey meyfiroş
Ne bêje min ‘nevexwe ji ava sor,
Tê serxweşbibê ger tu vexwê qurtekê’
Heyfe ku tu vê şîretê dikê li min
Ez nexweş im,
Ji min re tû yî derman
Ger ez venexwim her roj ji ava sor
Ya bêhn gul û reyhan
Vê demê serxweşim
Serxweş û sekranim
Bêkes û bênasim
Dilopek şarava te nadim bi milkê dinye

Li min qedexe neke meyxanê
Bawer ke ji min
Rêya meyxanê çetir dizanim ji ya malê

Ey saqî tu dagir qadeha min
Da vala nebê tu car ji kerema xwe
Tenê tu nehêle ku valabibê qedeha min
Ji ava bi rengê xwînê

Werê li ba min runê meyfiroş
Ezê ji te re bikim çend gotina
Dirêj bê min bibexşîne
Kin bê bigre ji xwe re jê hikmetê
Were rûne û guhdarbe ji nalînên min
Ji bo meydana hişmendîyê
Ji Adem destpêdikim

Xweda ji herîye beden da Adem
Ji nefesa xwe can da
Ê dî herîya kerr û kor û lal
Bu insan
Însan hat afirandin ji bo imtihan
Tev ferîşteyan secde kirin bi fermana Xweda
Tenê şeytan zimandirejî kir
Xwe mezintir dît ji cewhera axê
Got ‘ez ji agirim, ew ji axê
Ez mezinim ew binketîye’
Bi van gotina şeytan hat lanetkirin
Adem hat hilbijartin

Tenêfî bi tenê ya Xwedê
Xweda da Adem Hawa
Bi vî awayî mirov xilasbu ji tenêfîye
Bêkesî dijwar e hem bê wate ye

Gelî guhdarên gulav vexwar
Çi sosretîye ku mirov di behîştê de hate xepandin
Li ser daxwaza nefsa xwe hate qewirandin
Bi feneke piçuk ji dest çû behîşt
Rehetî çû hat zahmetî
Beleşî çû hat ked
Xweşî çu hat nexweşî

Zarên Adem yek bi yek zêdebun
Navdarên wa bûn Habîl û Qabîl
Habîl nîşana qencî û başîye bû
Qabîl nîşana neqencî û nebaşîye bû
Di dawîye de Habîl hat kuştin bi destê Qabîl
Xwîna yekem bu rijîya li ser axa dinyê
Roj ew roj hê ne rawestîya ye ew xwîn

Çibkim ji bextê dinya yê
Bira, bira dikujê

Dem derbasbûn li ser rûye erdê
Mirov xerab bû yek car
Nuh hat ji bo rastîyê
Lê guhdarî wî kêr û hindik bûn
Mîna kesên li vê civatê
Fermana keştîye hat
Gel pê kenîyan
Ê pê kenîyan roja tofanê gelekî girîyan
Lê girîyê roja dawî bêfedeye
Xerîbe, kurê Nuh ê ji xwe bawer xeniqîye
Xilasnebûye ji bo ku kurê nebî ye

Ey hevalên min ê bi min re divexwin
Hûn dizanin bi çîroka Lut
Qewme wî qewmekî bênamus
Qewmekî bêrumet
Bi ti avê nedihate şuştin ew gunehê wa
Tenê cezayê Xwedê ew bêbinyatkirin
Bi dengekî çûne helakê
Lê jina Lut jî ji kesên windakarbû

Ya Rebb ev çi muamma ye
Lut nikarê jina xwe
Nuh nikarê kurê xwe bêtê ser reya rast

Ey civata bijarte
Ne bi guhkî bi sed guhî li min guhdarbin
Agirê ku karê wî şewate
Na şewitênê Birhîm
Brahîmê ku şikestvanê puta
Agir lê tê silametê
Ê ku Brahîm naşewiînê ne agire
Xweda ye, lê agir li ser perdeye

Ne tenê ê tî li avê digerê
Av jî li ê tî digerê
Smaîl temen piçuk
Jê re tê kanîya zezemê
Sara beyhudê digerê

Yaqûbê bi hesreta Ûsiv kor dibê
Bi behna kirasekî çav ronî dibê

Ûsivê di bazara koleyan de hatîya firotin
Dibê serokê Misrê

Musayê ku xwedî kopale
Li hember ejderhaya biserket
Bi vî kopalî derya bu du qet
Bawermend rizgarbûn
Ê dî binavbûn
Musayê çûye Turî Sîna
Xweda dayê deh ferman

Silemanê ku zanîbu zimanê çûka
Xweda dabu bin fermana wî ba

Eyûbê beden bi kûrm
Bi hedanê hat dermankirin

Ûnisê di tengasîyê de
Di ûrê masî de xilasbu

Îsayê di pêçekede axivî
Matkirin mirovê ji rêderketî

Û Muhammed
Ê ku bi nişana tilîyê wî heyv bu du qet

Ev tev mucîzene
Ne ku karê wan kesane
Qasid mirov in ne ku ferîştene
Ne ku hîlebaz û sehrbazin
Bi destura Xweda bihêzin

Ne pêwiste direjkim
Ji bo hişmenda ta bi derzîyevêkim
Ji bo ibretê min bi bîr anin

Avabûn bi hezaran şaristanî
Yek bi yek hilweşîyan ji nezanî
Kanî Înqa û Maya û Aztek
Kanî Sumer û Med û Babîlî
Kanî Misra Kevin û Hînd û Çîna Kevin
Kanî Roma û Selçuk û Osmanî

Bi hezaran fermanîdar fermanîdikir
Îro nifira dîkin li ê zalim
Mal avayî dîkin ji bo ê dadperwer
Ê mîna Cengizê zordarin
Û ê mîna Selahaddînê mafdarin
Tev şer û pevçûnên dinavbera baş û nebaşan
Zalim û mafdaran
Bi dawî nabin heta roja qiyametê

DEMSALA PIRPIRÎNKÊN AZADIYÊ

Bûm pîrpirînk digêrim li azadiya xwe
Ne şeva min wek şevê ye
Ne roja min wek rojê ye
Bi hêvî û xebatê digêrim
Di nav tariyan de li ronahiyê

Ji reşayiyan ber bi ronahiyê ve
Mîna pîrpirînkekê difîrim ber bi azadiyê ve
Dilazad im di demsalên hêvîşikestî de
Hêviyan avadikim yek bi yek
Ji tîkçûyinan ber bi serfiraziyan ve
Êdî alaya serkeftinê dihejînim
Li ser asîmanên bilind
Alaya azadiyê diçikînim
Li ser çiyayê herî bilind
Û bayê azadiyê
Dil û can û laşê min yê birindar dermandike

Ez azad im êdî

Ez dilazad im

Ji nû ve bi tahm dibe her tişt li min

Evîn

Azadî

Bazdan

Razan

Xwarin, vexwarin

Ken û girî

Şev û roj

Sterk, çem, av, gul

Û pîrpirînk

2017

DESTPÊKA KAOSÊ

Her tişt bibêhna biharê bû
Bêhna gul û kulîlkan dibarî
Baran birengê şahîye dîniqutî
Her tişt li cihê xwe bû
Kevir, çiya, deşt.
Bilûr û keman û gîtar
Dengê çûk û dengê ava zozana
Bi dadê tevger dikir her tiştî
Daristan di aramiyê de bû

Di carekê de berazek derket
Li dora wî çend berazên dî
Berazan erîşkirin her derê
Talan kirin her tişt
Berazê Mezin fermana kuştinê da
Fermana nihiştinê da
Li her deverê êtûn pêketin
Di tenûran de hêvî hatin sotin
Hêvîyan koçkirin
Bêhêvîtiyê kon veda li nav daristanê
Xwîn ji avê erzantir bû
Can ji bacanan erzantir
Tiwalet û bajar
Behna kanalîzasyonê
Êşa mirîşka
Hêkên li bin kurkê
Dengê mela
Avaza sazband
Li hêlekê mirî li hêla dî govend
Dengê zirnê û loriyên li ser mirî

Ewrê biharî çûn ava
Tav çû ava
Gumguma ewrên reş
Tirsonêk û tirs
Tahl û nexweş
Gul diqurifandin
Rez diqurafdin
Efara hestirên çavan
Destpêka kaosê
Kaosa nebixêr
Kaosa ku kujer e
Kaos, kaos
K
A
O
S

01.12.2017

KAOTÎK KAOS

Xwîne her der
Xwîn diherikê ji asîmana
Berf sor dibarê
Baran sor
Her der guhê xwe digrê ji hewaran
Kaos e, bomba, fişek, teqîn, peqîn

Kuştin û mirin
Dengê giriyan tê

Li ser her darê
Li ser her kevirî peşkê xwînê

Toza ber piyê penaberan asîmana dixemilînê
Di bin hilweşandiyên de dimînê bîranînên me
Fotografê reş û spî, diyariyên bav û kalan
Û xwîn, rengê sor, rengê reş

Cejna Newrozê ye
Lê wek cejna qurbanê xwîn li kolanaye
Guhê ku ferî stranên serkeftinê bûye
Bi senfoniya çekan hilweşiya ye

Şikestin, qîr, bang, dahol, govend
Û ayetên pîroz di heman mêjî de

Min jî dikarîbû helbestên evînê binvîsênim
Helbestên li ser sîng û berê yarê
Li ser gul û kulilkên siruştê
Lê wargeha evînê li ber talanê ye
Li ser sîng û berê yarê destên biyanî digerin
Gul û kulilkên siruştê min
Bi behna çekan diçilmisin

28.11.2017

BI XATIRÊ KAOSÊ

Xwe bişo bi heft ava
Heft cara bi axa sor xwe helalke
Rabe, hişyar be
Bişo kenîştta ser çavên xwe
Xwe hilweşîne ji kaosên meyadî û haveyn girtî
Ji xewn û xeyalayên tewn girtî
Baye biharê bişkivînê hinarîkên rûyên te
Tifke nav ser û çavên bêhêviyan
Carekê bişkêne dirabeyên li ber dilê xwe
Dilê te mîna çûkekî azad, maç bike ronahiya ezmanan

Rabe, bimeşe, bazde
Tevger bike li hember teraliya bêhn pêketî
Carekê bi ceger be, li bember tirsax xapînok
Ala kesatiya xwe daleqîne dinav ala civaka têkçûyî de
Ji serdemên toz girtî ber bi serdemê nûjen ve
Ne bi gavan bi lez û bez veguhêze
Tu xwe paqîjke ji têkçûyîna ji kaosên jehrî
Jiyaneke nû avake bi xebat û berxwedanê
Ne bi dengê bi hezar dengî
Bi hezar rengî û bi hezar hawarî bibêje
Bi xatirê te kaosa malmîrat
Bi xatirê te jiyana kambax
Oxira te ne ya xêrê be
Û bibêje
Ey dilazad bixêr hatî
Bixêr hatî ji welatên kaosan ber bi warê dilşa ve

31.12.2017

DU ÇEM BÛN YEK...

Dilazad im, winda bûm di deryaya evînê de
Qedexe ye nivîsandina helbestê ji vir pê de
Evîn noqteyek bû min dirêj kir gelek
Di deryayê de du çem bûn yek...